

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8152/2022
16.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Споменке Зарић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Немања Кузовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 132/21 од 10.03.2022. године, у седници одржаној 16.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ, одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 132/21 од 10.03.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 132/21 од 10.03.2022. године и пресуда Основног суда у Младеновцу - Судска јединица у Сопоту Прр1 45/20 од 26.04.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд тужену обавезе да јој, због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете, исплати износ од 625.283,30 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 72.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Младеновцу - Судска јединица у Сопоту Прр1 45/20 од 26.04.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да тужиљи, због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете, исплати износ од 625.283,30 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати трошкове парничног поступка у износу од 79.800,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 132/21 од 10.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиље и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку. Трошкове ревизијског поступка је тражила одређено.

Тужиља је суду доставила одговор на ревизију тужене. Трошкове је тражила.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла да побија ревизијом ако је, по оцени Врховног касационог суда, потребно да се размотре правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначавање судске праксе или новог тумачења права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је, применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 СТ 1073/18 од 29.06.2018. године, усвојен је приговор тужиље и утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку вођеним пред Привредним судом у Београду Ст 4155/2010, па је наложено стечајном судији у том предмету да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Стечајни поступак није завршен а тужиљино потраживање није намирено. Тужиља је била радник стечајног дужника и пријавила је потраживање које потиче из радног односа по основу правноснажне и извршне пресуде, које јој је у стечајном поступку признато у трећем исплатном реду од 625.283,30 динара. Предузеће, послодавац тужиље „Индустрија котрљајућих лежајева“ (ИКЛ) је приватизовано са 15.11.2001. године са 100% приватног капитала, а пре тога је по структури предузеће било са већинским друштвеним капиталом. Решењем Владе РС од 07.02.2002. године, суспендовани су сви органи у предузећу ИКЛ и образован Одбор који ће обављати функцију суспендованих органа пословања и вршиоца дужности директора који ће обављати функцију суспендованог пословног органа.

Код овако утврђеног чињеничног стања, усвојен је тужбени захтев на основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, уз закључак нижестепених судова да стечајни дужник, без обзира на завршену приватизацију дана 15.11.2001. године, није уживао довољну институционалну и пословну независност од државе све до 01.01.2010. године, када је донета Уредба о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа и пружању услуге и условима давања на привремено коришћење средстава предузећа.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018.године).

У конкретном случају, тужиљи је, правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1073/18 од 29.06.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустрија котрљајућих лежајева“ А.Д. из Београда које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу, са уделом државе од 0,55% укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршне повериоце настала услед немогућности наплате њихових потраживања која су било утврђена правноснажном одлуком суда, било призната у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 123/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином одредити или спровести принудно извршење нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењима објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним односно државним капиталом, Република Србија је објективно

одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до поступка својинске трансформације 15.11.2001. године. Тужилино потраживање датира из периода од 2001. године до 2010. године, те не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјекат приватизације, пошто се они не односи на стечајног дужника - послодавца тужиље који је приватизован пре измена Закона о приватизацији. Због тога је тужбени захтев тужиље неоснован.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни касациони суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, тако што су туженој признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице на име ангажовања свог правобранилаштва за састав одговора на тужбу и састав једног поднеска у износу од по 9.000,00 динара и састав две жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, у смислу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, а применом важеће Адвокатске Тарифе.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**